

Examenverslag van geschiedenis vwo, tweede tijdvak (2026)

Beste leerling,

In dit examenverslag voor leerlingen proberen we een zo goed mogelijk antwoord te geven op de volgende vraag:

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus behandelde kennis & vaardigheden?

Om een zo duidelijk mogelijk verslag te maken, hebben we de vragen onderverdeeld in vier categorieën.

- I. Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden
- II. Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag
- III. Een-stapje-extra-vraag
- IV. Niet voorgekomen in de cursus

De eerste categorie doet een beroep op algemene basisvaardigheden, welke we bekend veronderstellen. Categorie II en III zijn vragen die op te lossen zijn met de kennis en vaardigheden die je op de cursus geleerd hebt. De laatste categorie vragen is op de cursus niet aan bod gekomen. In *bijlage 1*, achteraan dit document, vind je een nadere toelichting van deze categorieën.

Het is belangrijk om te beseffen dat deze categorieën niets zeggen over de moeilijkheidsgraad van een vraag. Een vraag die rechtstreeks op te lossen valt met kennis en vaardigheden uit de cursus (categorie II) kan best een pittigere opgave zijn dan een vraag die niet is voorgekomen tijdens de cursus (categorie IV).

Mocht je vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit examenverslag, dan horen we dit uiteraard heel graag! Je mag ons hier altijd over mailen op info@sslleiden.nl.

Met vriendelijke groet,

Hans Huibregtse

opgave	vraag	aantal punten	categorie vraag	toelichting categorie keuze:
Door de tijd heen	1	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je het stappenplan uit de uitleg 'Chronologievragen' (dat in de bijlagenbundel is behandeld) gebruiken om kernwoorden aan te strepen die in de uitleg voorkwamen. Door deze kernwoorden aan te strepen, kon je bepalen waar je de genoemde gebeurtenissen in de geschiedenis kon plaatsen. De volgende kernwoorden verwezen naar periodes uit de aantekeningen: (1) 'Beeldenstorm', (2) 'Hanzesteden', (3) 'Napoleon', (4) 'jakobijnen', (5) 'de Opstand', (6) 'Karel V'.
Prehistorie en oudheid	2	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitlegvideo 'Prehistorie en Oudheid', dat op de vakpagina van onze website te vinden is en een onderdeel vormt van de voorbereidende opgaven, zijn de uitbreiding van het Romeinse rijk en het ontstaan van het jodendom en christendom als eerste monotheïstische godsdiensten besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je bij het eerste streepje kon zetten, was dat Caligula door het laten plaatsen van een standbeeld in Jeruzalem zijn macht kon tonen, wat past bij de groeiende macht van de Romeinen. De extra denkstap die je bij het tweede streepje kon zetten, was dat het plaatsen van een standbeeld van Caligula in de joodse tempel in zou gaan tegen het monotheïstische principe dat er slechts één god wordt vereerd, waardoor de joodse bevolking in opstand zou kunnen komen.
	3	1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? De vaardigheden die je nodig had voor deze vraag waren logisch redeneren en tekstverklaren. Deze worden door het Cito beide als algemene vaardigheid beschouwd. Je kon uit de bron halen dat het leger een rol speelt in de benoeming van de keizer, terwijl dit eigenlijk een taak van de Senaat is. Hieruit kon je beredeneren dat de Senaat verzwakt is.
		1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitlegvideo 'Prehistorie en Oudheid', dat op de vakpagina van onze website te vinden is en een onderdeel vormt van de voorbereidende opgaven, is de confrontatie tussen de Romeinen en Germanen besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je hierbij kon zetten, was dat de confrontatie tussen de Romeinen en Germanen de snelle benoeming van een nieuwe leider voor de Romeinen noodzakelijk maakte.

De middeleeuwen	4	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? De vaardigheden die je nodig had voor deze vraag waren logisch redeneren en tekstverklaren. Deze worden door het Cito beide als algemene vaardigheid beschouwd. Bij het eerste streepje kon je uit de toelichting van de bron halen dat Engeland leed onder de plunderaars uit Scandinavië. Vervolgens kon je beredeneren dat Ethelred zijn positie versterkt door daadkrachtig op te treden tegen deze vijanden. Bij het tweede streepje kon je uit de bron halen dat Ethelred zegt dat het doden van de Denen rechtvaardig is omdat de Denen onkruid zijn.
		1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? Met behulp van de tips uit het 'Cito-woordenboek' kon je bedenken dat het politieke doel zou gaan om het behouden van macht. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je hierbij kon zetten, was dat het herbouwen van de kerk zou leiden tot steun van de gelovige bevolking.
Vroegmoderne tijd	5	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Steden en Burgers' is in het blok 'Zelfstandige steden' besproken dat de burgerij de armenzorg overnam van de geestelijkheid en is de 'centralisatie' van de Habsburgse vorsten besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.
	6	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Steden en Burgers' zijn in het blok 'Zelfstandige steden' Willem van Oranje, de hertog van Alva en Filips II besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. Bij het tweede streepje kon je met behulp van de tips uit het 'Cito-woordenboek' kon je bedenken dat het politieke doel zou gaan om het behouden van macht.
	7	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Het eerste streepje van deze vraag kon je oplossen door het stappenplan te gebruiken uit de uitleg 'Bronnen Beoordelen'. Je kon hier het argument gebruiken dat de schrijver geen reden heeft om te liegen, verzwijgen, of overdrijven. Voor de rest van de vraag is in de uitleg 'Steden en Burgers' in het blok 'Zelfstandige steden' de 'Dertigjarige Oorlog' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
	8	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Monarchie tijdens verlichting' het 'droit divin' besproken. Vervolgens kon je deze opgave oplossen door het stappenplan 'Vragen met Prenten' te gebruiken. Een 'element' dat je bij het eerste streepje bij stap 2 kon kiezen was bijvoorbeeld de kroon die vanuit de hemel werd aangereikt. Een 'element' dat je bij het tweede streepje bij stap 2 kon kiezen was de tekst 'voor hemzelf en zijn rechtmatige opvolgers'.
	9	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Wetenschappelijke revolutie' het 'rationalisme' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.

Moderne tijd	10	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Opkomst stromingen' de Belgische afscheiding van Nederland besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Restauratie' het 'Congres van Wenen' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
		2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Restauratie' het 'Congres van Wenen' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je hier kon zetten was dat Von Metternich bereid was om verlichte liberale ideeën deels toe te staan, omdat hij hoopte dat het verlichte deel van de Belgische natie een aantal veranderingen door mocht voeren in de Nederlanden. Vervolgens kon je beredeneren dat dit inging tegen het conservatisme van het Congres van Wenen.
	11	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'China' zijn in het blok 'Keizerrijk China' de opiumoorlogen, het modern imperialisme en vormen van verzet tegen het West-Europese imperialisme besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.
	12	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Opkomst stromingen' het socialisme besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. Vervolgens kon je deze opgave oplossen door het stappenplan 'Vragen met Prenten' te gebruiken. Een 'element' dat je bij het eerste streepje bij stap 2 kon kiezen was bijvoorbeeld de vuist van de arbeiders door de vloer omhoog komt.
	13	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Steden en Burgers' is in het blok 'Het begin van de steden' de 'Guldensporenslag' besproken en is in de uitleg 'Verlichting' in het blok 'Opkomst stromingen' de Belgische afscheiding van Nederland besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je bij deze vraag kon zetten was dat beide gebeurtenissen gingen over verzet, waarmee de boodschap kon worden overgebracht dat ook de Belgische soldaten in de Eerste Wereldoorlog zich succesvol konden verzetten.
	14	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Duitsland in Europa' is in het blok 'Wereldoorlogen' het uitroepen van de Weimarrepubliek besproken en is er besproken dat veel Duitsers weinig vertrouwen hadden in de leiders van de Weimarrepubliek. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron en beredeneren dat het geschepte beeld, waarin alle Duitsers achter de parlementaire democratie van de Weimarrepubliek staan, gekleurd is.

	1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: In de uitleg 'Duitsland in Europa' is in het blok 'Wereldoorlogen' het uitroepen van de Weimarrepubliek besproken en is er besproken dat veel Duitsers weinig vertrouwen hadden in de leiders van de Weimarrepubliek, onder andere door de 'Dolkstootlegende'. Hierbij is echter niet besproken dat het ging om de conservatieve elite en extremistische groepen van links en rechts, omdat dit grotebakstof is.
15	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Opkomst stromingen' het 'burgerlijk gezinsideaal' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
	1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitlegvideo '1945 tot nu', dat op de vakpagina van onze website te vinden is en een onderdeel vormt van de voorbereidende opgaven, is de 'dekolonisatie' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat het bieden van onderwijs aan meisjes kon bijdragen aan het succes van een onafhankelijk Indonesië.
16	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Opkomst stromingen' het communisme besproken en in de uitleg 'China' zijn in het blok 'Keizerrijk China' de 'ongelijke verdragen' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
	1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Opkomst stromingen' het communisme besproken en in de uitleg 'China' zijn in het blok 'Keizerrijk China' de 'ongelijke verdragen' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je bij het tweede streepje kon zetten, was dat het beëindigen van de 'ongelijke verdragen' door de communistische Russische regering ertoe kon leiden dat er onder de Chinezen meer steun voor de communistische partij zou komen.
17	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je het stappenplan uit de uitleg 'Chronologievragen' (dat in de bijlagenbundel is behandeld) gebruiken om kernwoorden aan te strepen die in de uitleg voorkwamen. Door deze kernwoorden aan te strepen, kon je bepalen waar je de genoemde gebeurtenissen in de geschiedenis kon plaatsen. De volgende kernwoorden verwezen naar periodes uit de aantekeningen: (1) 'economische hervormingen onder Deng Xiaoping', (2) 'Noordelijke Veldtocht', (3) 'burgeroorlog in China', (4) 'toenadering tussen China en de Verenigde Staten', (5) '4 Meibeweging', (6) 'strijd tegen Japan'.

	18	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Duitsland in Europa' is in het blok 'Wereldoorlogen' het uitroepen van de Weimarrepubliek besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. Het eerste streepje van deze vraag kon je vervolgens oplossen door het stappenplan te gebruiken uit de uitleg 'Bronnen Beoordelen'. Je kon hier het argument gebruiken dat de schrijver zelf een nationaalsocialistische leider is en daarom reden heeft om te liegen of te overdrijven over de Duitse verdediging tegen de geallieerde opmars.
		2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? De vaardigheden die je nodig had voor deze vraag waren logisch redeneren en tekstverklaren. Deze worden door het Cito beide als algemene vaardigheid beschouwd. Je kon uit de bron halen dat Hofer zegt dat de geallieerden uit zijn op de vernietiging van de Duitsers en dat de strijdlust van de Duitsers de geallieerden tegenhoudt. Vervolgens kon je beredeneren dat Hofer hiermee de Duitsers probeert te motiveren zich te verdedigen tegen de geallieerde opmars.
	19	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Duitsland in Europa' is in het blok 'Hereniging van Duitsland' de 'Baader-Meinhof Gruppe' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
	20	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Duitsland in Europa' zijn in het blok 'Koude Oorlog' de verdeling van de wereld in twee ideologische blokken en de 'Trumandocctrine' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
		1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'China' is in het blok 'Republiek China' besproken dat Mao in 1949 de Volksrepubliek China uitroept. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat de Amerikanen hierdoor bezorgd zouden zijn dat Zuid-Korea door het Chinese voorbeeld ook voor het communisme zou kiezen.
	21	1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: In de uitleg 'Duitsland in Europa' is in het blok 'Ontstaan BRD en DDR' besproken dat de BRD onder Adenauer lid werd van de NAVO en de EGKS, en dat de DDR niet werd erkend. Hierbij is echter niet expliciet besproken dat Adenauer gericht was op snelle integratie in het Westen, omdat dit grotebakstof is.
	22	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'China' is in het blok 'Republiek China' de 'Culturele Revolutie' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
		1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? De extra denkstap die je hier kon zetten was dat het vernederen van mensen zorgde voor angst onder de bevolking, wat de samenleving ontwrichtte.

	23	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Duitsland in Europa' zijn in het blok 'Hereniging van Duitsland' de 'Ostpolitik' en de Duitse hereniging besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
		1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Duitsland in Europa' is in de blokken 'Koude Oorlog' en 'Ontstaan BRD en DDR' de ideologische vijandigheid tussen de kapitalistische BRD en de communistische DDR besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je hierbij kon zetten, was dat het geven van welkomstgeld kon bereiken dat de burgers van de DDR een positief beeld van de BRD kregen.
	24	1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitlegvideo '1945 tot nu', dat op de vakpagina van onze website te vinden is en een onderdeel vormt van de voorbereidende opgaven, zijn de sociaal-culturele veranderingsprocessen in de jaren 1960 en de 'pluriforme samenleving' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat het willen doorbreken van taboes en veranderen van normen en waarden ervoor zorgde dat groeperingen met verschillende standpunten elkaar ontmoetten.
59				

verdeling per categorie:

categorie	aantal punten	percentage
I	5	8%
II	38	64%
III	14	24%
IV	2	3%
	59	100%

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus opgedane kennis & vaardigheden?

Dit gold voor: 97% van de vragen (namelijk categorie I, II en III).

Categorie I: Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden

Dit betreft de volgende vragen: vragen waarbij een beroep wordt gedaan op algemene kennis & vaardigheden. Dit zijn kennis & vaardigheden die niet zijn opgenomen in de eindtermen in de syllabus.

Categorie II: Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen die letterlijk voorkomen in de uitleg (in de uitleg of in een klassikaal voorbeeld);
- Vragen die letterlijk met een stappenplan op te lossen zijn;
- Vragen die vergelijkbaar zijn met opgaven uit de opgavebundel die vrijwel altijd worden opgegeven door de hoofddocent;
- Theorievragen die niet worden behandeld op de cursus, maar die we je van tevoren via de vakkenpagina geadviseerd hebben te leren (uit bijv. Samengevat);
- Vragen die vergelijkbaar zijn met vragen uit de voorbereidende opgaven.

Categorie III: Een-stapje-extra-vraag

Dit betreffen vragen waarbij je, de naam zegt het al, een stapje extra moet zetten. Oftewel: je moest je kennis en vaardigheden behandeld tijdens de cursus combineren met een stukje 'inzicht'. Bijvoorbeeld:

- Je moet net even buiten het stappenplan om denken;
- Je moet informatie uit de tekst halen om een bepaalde variabele voor een formule of berekening uit te rekenen.

Categorie IV: Niet voorgekomen op de cursus

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen over grotebakstof (examenstof die niet behandeld is tijdens de cursus). De stof is niet voorgekomen in de standaard opgegeven opgaven, de voorbereidende opgaven of opgegeven stof op de vakkenpagina.
- Vragen waarvan je redelijkerwijs niet kon vaststellen dat het om een op de cursus behandeld concept in een andere context gaat.